

Risk- och sårbarhetsanalys

Typ av dokument	Rapport
Godkänd av	Kommunstyrelsen 2023-06-07, § 135
Dokumentansvarig	Säkerhetssamordnare

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Inledning.....	1
Syfte och mål	1
Beskrivning av kommunen och dess geografiska område	2
Näringsliv och föreningsliv	2
Kommunens organisation	3
Krisorganisation	3
Krisledningsnämnd.....	3
Arbetsprocess och metod	4
Förberedande arbete.....	4
Materialinsamling	4
Analysmetod	4
Material och underlag som använts för arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen	5
Avgränsningar.....	5
Samhällsviktig verksamhet – definition	5
Identifierad samhällsviktig verksamhet.....	6
Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamheter	9
Personal	9
Lokaler	9
Internet, IT-system, telefoni och information.....	9
Kommunalteknisk försörjning.....	10
Fordon och drivmedel	11
Läkemedel, hjälpmedel och sjukvårdsmaterial	11
Transport, leveranser och allmänna kommunikationer	11
Finansiella tjänster	11
Blåljusorganisationer, sjukvård och omhändertagna avlidna	12
Identifierade och analyserade risker för kommunen och dess geografiska område	12
Lista över typhändelser	12
MSB:s kriterier för påverkan	13
Exempel på riskkartering	14
Sammanställning riskkartering	14
IT-attacker	14
Störningar i elförsörjningen	15

Störningar i dricksvattenförsörjningen och avloppssystem	15
Störningar i värmeförsörjningen	15
Behov av utbildning och övning.....	15
Åtgärder.....	15
Bilagor.....	16

Sammanfattning

Risk- och sårbarhetsanalysen utgör tillsammans med kontinuitetsarbetet och krisberedskapsarbetet grunden för förebyggande åtgärder, planering, utbildningar och övningar för att stärka kommunens förmåga att hantera samhällsstörningar, extraordinära händelser och höjd beredskap och minska skadeverkningarna på människors liv, hälsa, egendom och miljö.

En ny metodik och process för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys planerades och genomfördes från 2022 med fastställande av risk och sårbarhetsanalysen 2023.

Syftet med den nya processen för risk- och sårbarhetsanalysen är att på ett bättre sätt kartlägga hot, risker och sårbarheter inom kommunen, samt att öka medvetenheten och stärka kunskapen kring dessa. Den nya risk- och sårbarhetsanalysen ska utgöra en bättre grund i kommunens krisberedskapsarbete och är ett beslutsunderlag för beslutsfattare och verksamhetsansvariga. Risk- och sårbarhetsanalysen ska också bli ett underlag för samhällsplanering och ett underlag för information till allmänheten och anställda om samhällets risker.

Hela kommunkoncernens risk- och sårbarhetsanalyser ligger till grund för den övergripande risk- och sårbarhetsanalysen. Analysen identifierar och analyserar risker och sårbarheter inom kommunens geografiska område som kan leda till olika samhällsstörningar eller extraordinära händelser.

Kommunen planerar för och analyserar följande risker och områden;

- Naturolyckor och extrema väderhändelser
- Andra olyckor
- Teknisk infrastruktur och försörjningssystem
- Antagonistiska hot och social oro
- Sjukdomar

Inledning

Samtliga av Sveriges kommuner är skyldiga enligt *lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* att göra en risk- och sårbarhetsanalys (RSA), detta arbete ska göras under det första kalenderåret vid ny mandatperioden och innefatta analys över vilka risker, hot och samhällsstörningar som kan inträffa i kommunen samt hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten.

För att kommunen ska kunna ha en god krisberedskap behöver vi vara förberedda på många olika typer av risker och kriser. En viktig del i att vara beredd är att planera och förbereda för olika händelser.

Syfte och mål

Syftet med risk- och sårbarhetsanalysen är att kartlägga hot, risker och sårbarheter inom kommunen, samt att öka medvetenheten och stärka kunskapen kring dessa. Risk- och

sårbarhetsanalysen utgör en grund i kommunens krisberedskapsarbete och är ett beslutsunderlag för beslutsfattare och verksamhetsansvariga. Dokumentet ska också vara ett underlag för samhällsplanering och ett underlag för information till allmänheten och anställda om samhällets risker. Målet är att risk- och sårbarhetsanalysen, kontinuitetsarbetet och krisberedskapsarbetet ska ligga till grund för de förebyggande åtgärder, planering, utbildningar och övningar i som ska stärka kommunens förmåga att hantera kriser och minska samhällsstörningarnas skadlighet på människors liv och hälsa, egendom och miljö.

Beskrivning av kommunen och dess geografiska område

Grästorps kommun är en landsbygdskommun med cirka 5 700 invånare som ligger mitt i Västra Götalands län. Kommunen har bara en tätort, Grästorp, där cirka hälften av kommunens invånare bor. Kring tätorten finns ett flertal mindre byar. Näringslivet har stor bredd och föreningslivet är rikt.

Grästorp har bra kommunikationer via riksvägarna 44 och 47 samt järnväg, Älvsborgsbanan. Riksväg 47 och Älvsborgsbanan går genom centralorten Grästorp. Riksväg 44 är en mycket kraftigt belastad väg av såväl persontrafik som tung lastbilstrafik. Det finns en deltidbrandstation i Grästorp med närhet till väg 47 och väg 186. Kommunen ligger nära Skaraborgs flygflottilj F7.

Grästorps geografiska område är flackt och används till stor del åt brukad jordbruksmark. Nordväst gränsar kommunen till Vänern. Söder och österut fortsätter jordbruksmark att breda ut sig. Ett större skogsområde finns i sydost. Kommunen avgränsas i väster av Halle- och Hunneberg. Vattendraget Nossan rinner genom kommunen och mynnar ut i Vänern i viken Dättern.

Näringsliv och föreningsliv

Grästorps kommun har ett mycket varierat näringsliv med småindustrier, rikt handelsutbud med intressanta och framgångsrika verksamheter, många serviceföretag och en stor mängd jordbruksföretag. Näringslivssamverkan Grästorp är en sammanhållande organisation som är mycket aktiv och täcker in alla delar av näringslivet och kommunens näringslivsarbete.

De flesta företag är små eller medelstora och många har kopplingar till hantverk, teknik, handel och lantbruk. De senaste åren har flera kvalificerade teknikföretag etablerat sig här och ligger inom sina områden i absolut framkant.

De största företagen är Linjemontage AB, Ahlsell Sverige AB (Gelia), DataVäxt AB, LOK Industri AB och Axima AB.

Sjukvården i Grästorps kommun är lokaliserad i Kommunens hus. Läkarmottagningen drivs i privat regi, Capio Vårdcentral Grästorp. Apotek och Närhälsan med sin verksamhet finns i intilliggande lokaler.

Grästorp Energi AB är det lokala elbolaget och har cirka 4 200 nätanslutna kunder.

Grästorps Fjärrvärme AB levererar värme till flertalet fastigheter i kommunen.

Grästorps kommun har ett rikt föreningsliv. Det finns föreningar för alla intressen med allt från idrottsföreningar med verksamhet på elitnivå till kulturföreningar med lite smalare inriktning.

Kommunens organisation

Grästorps kommun är kommunens största arbetsgivare med ca 500 anställda. Grästorps kommun har delat in sin verksamhet i olika områden. Allmän, samhällsbyggnad, social och bildningsverksamheten som alla lyder under kommunstyrelsen.

Samverkan sker inom flertalet områden genom V6 samverkan, vilket innefattar sex kommuner i Västra Skaraborg: Grästorp, Lidköping, Vara, Skara, Götene och Essunga. Ett exempel är att det numera är en gemensam upphandlingsorganisation för alla kommunerna.

Grästorps kommun har tillsammans med kommunerna Essunga, Vara, Götene, Lidköping och Skara och dess bolag en gemensam upphandlingsorganisation.

Sedan 2018 har Grästorps kommun sin IT-drift hos kommunalförbundet Göliska IT. Kommuner som ingår är Grästorp, Lidköping, Skara, Vara, Götene, och Essunga kommuner.

Sedan 2023 ingår Grästorps räddningstjänst i Räddningstjänsten Skaraborg som är ett kommunalförbund där större delen av Skaraborgs kommuner ingår.

Samverkan med alla Skaraborgs kommuner sker genom Skaraborgs kommunalförbund.

Krisorganisation

Kommunens krisorganisation och dess rutiner finns definierad i en krisledningsplan, denna ska revideras under året. Organisationen består av krisledningsgruppen som är övergripande och beredande krisledningsorgan åt krisledningsnämnden och har det verkställande ansvaret. I krisledningsgruppen ingår kommunens ordinarie ledningsgrupp samt säkerhetssamordnare och kommunikatör. Kommundirektören anpassar krisledningsgruppens sammansättning beroende av händelsens art, omfattning och utveckling. Nyckelpersoner med specifik kunskap kan adjungeras till krisledningsgruppen. För att få en uthållig organisation och om händelsen kräver det kan krisledningsgruppen oavsett sammansättning behöva ha ersättare för skiftgång.

Krisledningsnämnd

I kommunen skall finnas en nämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser. Närmare bestämmelser finns i lag om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (SFS 2006:544).

Kommunstyrelsen med ersättare utgör krisledningsnämnd. Krisledningsnämnden har ett eget reglemente.

Arbetsprocess och metod

Kommunens risk- och sårbarhetsarbete utgår i grunden från den så kallade FORSA-modellen men har i vissa delar anpassats efter kommunens egna förutsättningar.

Förberedande arbete

Det förberedande arbetet inleddes med en genomgång av risk- och sårbarhetsanalysen som varit gällande från 2019. Utifrån det första momentet togs en ny plan för metod och genomförande fram, som sedan förankrades med berörda inom kommunen.

Materialinsamling

Efter det förberedande arbetet påbörjades materialinsamlingen som huvudsakligen består av information som framkommit vid arbetstillfällena med kommunens verksamheter. Under workshoptillfällena deltog nyckelpersoner som representerade en hel eller delar av en verksamhet. Deltagarna fick diskutera och värdera de framtagna typhändelserna i en riskmatris. Utgångspunkten under tillfällena var hur typhändelserna påverkar den egna verksamheten men värderades i vissa fall utifrån ett samhällsperspektiv. Diskussionerna och värderingarna som fördes under tillfällena har även varit grund för identifiering av kritiska beroenden (se kapitel 5).

Under arbetstillfällena genomfördes även en introduktion till kontinuitetshantering. Dessa tillfällen som utgjorde en del i materialinsamlingen omfattade även ett kontinuitetshanteringsperspektiv. Kommunens arbete med kontinuitetshantering kommer vara viktigt för att utveckla och stärka kommunen både inom området krisberedskap och inom arbetet med civilt försvar. Detta eftersom kontinuitetshantering förbättrar robustheten och ger en bredare överblick av vilka förmågor som finns inom kommunen.

Efter avslutat arbete sammanställdes utfallet från respektive förvaltningsspecifika/verksamhetsspecifika Excel-mallar, så kallade lokala riskinventeringar. Detta arbete med riskinventering och kartering samt kritiska processer ska vara en naturligt systematisk del av verksamheten.

Analysmetod

Analysen av det insamlade materialet har genomförts med en kvalitativ metod där insamlat material har analyserats dels tematiskt och dels genom en jämförelse av de olika verksamheternas riskmatriser.

Syftet med den tematiska analysen var att skapa en översiktlig bild över risker som en eller flera verksamheter är sårbara för.

I arbetet med bedömningen av riskerna har hänsyn tagits till deras varierande osäkerhet. För att dokumentera hur säkra underlag kommunen har på varje typhändelse har bedömningen viktats mot följande:

- Tillgång till historiska data (i närområde – i världen)
- Kunskap om historiska inträffade händelser (i närområde – i världen)
- Tillgång till omfattande faktamaterial eller forskning på området

- Befintliga prognoser på området (detaljerade/precisa – övergripande/generella)

Material och underlag som använts för arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen

Huvuddelen av de data som använts i analysen kommer från de tillfällen som genomförts med kommunens verksamheter och tillhörande lokala riskinventeringar. Synpunkter har också inhämtats från kommunägda bolag och kommunens räddningstjänstförbund Räddningstjänsten Skaraborg, samt lokalpolisområde västra Skaraborg.

Detta underlag kompletteras av en rad dokument som forskningsrapporter, årsrapporter, myndighetsrapporter och prognoser, samt statistik och händelserapporter från kommunens säkerhetssamordnare.

En del av rapporten tar också avstamp i lärdomar som gjorts hos andra myndigheter, kommuner och samhällsaktörer i samband med övningar, seminarier, utbildningstillfällen och skarpa händelser.

Erfarenheter och lärdomar som gjorts vid kommunens egna övningar, seminarier och skarpa händelser har också vägts in i sammanställningen.

Som en del i grunden för denna sammanställning ligger också tidigare genomförda risk- och sårbarhetsanalyser, samt ytterligare kommunala dokument, exempelvis kommunens översiktsplan och olika karteringar.

Avgränsningar

Denna risk- och sårbarhetsanalys grundar sig på insamlat material från kommunens verksamheter och kommunalförbund. En tydlig avgränsning har därmed varit att inte inkludera privata aktörer i risk- och sårbarhetsarbetet.

Under arbetstillfällena har förvaltningarna fokuserat mycket på händelser som kan innebära kriser för dem. I detta dokument är dock huvudfokus på händelser som ”avviker från det normala”, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun. Händelser som påverkar delar av de kommunala verksamheterna eller enskilda grupper och personer, men som inte kan antas få någon konsekvens för samhällets funktionalitet över lag, har därför till stora delar sorterats bort ur detta dokument. Den typen av händelser täcks av andra regelverk och planer som till exempel systematiskt arbetsmiljöarbete, systematiskt brandskyddsarbete samt planen Handlingsplan för olycksförebyggande verksamhet.

Samhällsviktig verksamhet – definition

Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet¹.

---

¹ [Identifiering av samhällsviktig verksamhet: metod \(msb.se\)](https://www.msb.se/identifiering-av-samhällsviktig-verksamhet)

Människors liv och hälsa – Fysisk och psykisk hälsa hos dem som drabbas direkt eller indirekt av en händelse. Omfattar alla människor som har Sverige som hemvist eller uppehåller sig i Sverige eller är svenska medborgare och uppehåller sig utomlands. Människor i andra länder som inte är svenska medborgare eller som inte har Sverige som hemvist omfattas i vissa fall.

Samhällets funktionalitet – Funktionalitet och kontinuitet i det som direkt eller indirekt starkt påverkar samhällsviktig verksamhet och därmed får konsekvenser för människor, företag och andra organisationer.

Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter – Människors tilltro till demokratin och rättsstaten samt förtroende för samhällets institutioner och det politiska beslutsfattandet, ledningsförmåga på olika nivåer, avsaknad av korruption och rättsövergrepp.

Miljö och ekonomiska värden – Miljön i form av mark, vatten och fysisk miljö, biologisk mångfald, värdefulla natur- och kulturmiljöer samt annat kulturarv i form av fast och lös egendom. Ekonomiska värden i form av privat och offentlig lös och fast egendom samt värdet av produktion av varor och tjänster.

Nationell suveränitet – Kontroll över nationens territorium, nationell kontroll över de politiska beslutsprocesserna i landet samt säkrande av nationens försörjning med förnödenheter. Nationell suveränitet kan ses som en förutsättning för att kunna värna övriga värden.

Identifierad samhällsviktig verksamhet

De verksamheter som har identifierats har bedömts vara direkt samhällsviktiga. Verksamheter som bedrivs för att stödja samhällsviktig verksamhet ingår inte i analysen i det här skedet. Verksamheterna redovisas per samhällssektor enligt MSB:s vägledning för samhällsviktig verksamhet.

Samhällssektor	Samhällsfunktioner	Samhällsviktiga verksamheter
Kommunalteknisk försörjning	<ul style="list-style-type: none"> - Vattentäkter - Dricksvatten, spillvatten, dagvatten (avledning och rening) - Gator, framkomlighet och väghållning - Värmeförsörjning till fastigheter - Hushållsavfall och slamhämtning 	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunens vattentäkter som ligger i Vara, Lidköpings och Vänersborgs kommuner - Reningsverk, vattenverk med tillhörande infrastruktur - Trafikverket, samhällsbyggnadsverksamhet - Kommunens hus och övriga fastigheter för samhällsviktig verksamhet - Renhållning och avfall, samhällsbyggnadsverksamhet

Samhällssektor	Samhällsfunktioner	Samhällsviktiga verksamheter
Energiförsörjning	<ul style="list-style-type: none"> - Produktion och distribution av el - Värmeförsörjning - Elförsörjning fastigheter - Drivmedelsstationer - Leverantörer av drivmedel	<ul style="list-style-type: none"> - Grästorps Energi - Grästorps Fjärrvärme - Samhällsbyggnadsverksamhet - Tankstationer i Grästorp - Distribuenterna av drivmedel till kommunens reservkraft
Finansiella tjänster	<ul style="list-style-type: none"> - Betalningssystem, bank/uttagsmöjligheter av kontanter/betalningsmedel via bankomater och livsmedelsbutiker	<ul style="list-style-type: none"> - Bank i Grästorp
Hälso- och sjukvård samt omsorg	<ul style="list-style-type: none"> - Verksamheter och lokaler inom social verksamhet - Barnomsorg och skolverksamhet - Transport av sjuka personer - Omhändertagande av sjuka personer - Läkemedels- och materielförsörjning - Omhändertagande av döda/sjuka djur	<ul style="list-style-type: none"> - Hemtjänsten, trygghetslarm, äldreboenden samt andra biståndsbedömda boendeformer; personlig assistans, LSS-boenden för funktionsnedsatta. Stöd enligt SoL, LSS samt HSL - Förskolor och grundskolor i Grästorps kommun, fritidsverksamhet, föräldrakooperativ - Ambulans, stationerad i grannkommuner - Vårdcentral i Grästorp - Apotek i Grästorps kommun
Socialförsäkringar	<ul style="list-style-type: none"> - Utbetalningar från allmänna pensions-systemet, sjuk- och arbetslöshets-försäkringen	<ul style="list-style-type: none"> - Försörjningsstöd, social verksamhet
Skydd och säkerhet	<ul style="list-style-type: none"> - Upprätthålla skydd av människor, egendom, miljö, säkerhet, trygghet, kontroll	<ul style="list-style-type: none"> - Polisen Västra Götaland
	<ul style="list-style-type: none"> - Räddningstjänst - Ambulans	<ul style="list-style-type: none"> - Räddningstjänstens deltidstation - Ambulans finns dygnet runt i Vara kommun

Samhällssektor	Samhällsfunktioner	Samhällsviktiga verksamheter
	- Lås, larm, övervakning och skalskydd	- Samhällsbyggnadsverksamhet
Transporter	- Transport av drivmedel - Transport av läkemedels- och materielförsörjning - Vägar - Transport av livsmedel - Transport av resurser, material och reservdelar till samhällsviktig verksamhet - Transport av eldningsmaterial - Kollektivtrafiken	- Riksväg 47 och 44 - Leverantörer som levererar material till fjärrvärme-producenter - Västtrafik samt Nobina
Information och kommunikation	- Informationsdelning internt och externt - Telefoni - Internet - Radiokommunikation - Post- och paket-hantering, leveranser	- Hemsida, intranät, distribution av dagstidning, Sveriges Radio och TV - Leverantör av telefoni, Göliska IT - Fiberredundans, anslutningsnoder - RAKEL - Postnord
Offentlig förvaltning	- Lokal ledning - Olika kommunala funktioner som utför tillsyn och mätningar	- Kommunens hus i Grästorp, samhällsbyggnadsverksamhet - Miljö och hälsa
Livsmedel	- Tillagning av måltider till kommunala verksamheter - Försäljning av livsmedel	- Kostenheten, samhällsbyggnads-verksamhet - Livsmedelsbutiker
Handel och industri	- Leverantörer och transport av material till reparationer och byggnationer av samhällsviktig verksamhet inom kommunen	

Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamheter

Ovan redovisas identifierade samhällsviktiga verksamheter inom kommunens geografiska område, för att kommunen ska kunna upprätthålla sin samhällsviktiga verksamhet har även dess kritiska beroenden identifierats. Kritiska beroenden är beroenden som är avgörande för att verksamheter ska kunna fungera och dessa beroenden karaktäriseras av att ett bortfall eller en störning relativt omgående leder till nedsättningar i funktioner, som kan få till följd att en extraordinär händelse inträffar. Den drabbade verksamheten kännetecknas av att den saknar uthållighet, redundans och möjlighet att ersätta eller fungera utan den resurs som fallit bort. De kritiska beroendena hänger ofta ihop i långa beroendekedjor vilket skapar en känslighet för störningar, genom att identifiera dessa kan vi få en förståelse för våra verksamheter och dess sårbarheter.

Denna kartläggning är avgränsad till den samhällsviktiga verksamhet som drivs i kommunens regi och omfattar inte privata och andra aktörers kritiska beroenden. Identifieringen inkluderar inte heller vilka beroenden som i sin tur kan finnas hos kommunens leverantörer. Hänsyn har dock tagits till ett samhällsperspektiv, för upprätthållande av god funktionalitet inom kommunens geografiska område.

Fokus har varit att redovisa de kritiska beroenden som finns inom de kommunala samhällsviktiga verksamheterna. Det vill säga sådana aktörer och leveranser som många kommunala verksamheter har ett beroende av och som skulle kunna leda till omfattande påverkan på stora delar av kommunen och samhället vid ett bortfall eller en störning. Mer specifika kritiska beroenden för de kommunala samhällsviktiga verksamheterna genomförs inom ramen för kontinuitetshanteringsarbetet som varje kommunal samhällsviktiga verksamheter genomför.

Personal

Personal utgör oftast den viktigaste resursen för att verksamheternas åtaganden ska kunna upprätthållas. Verksamheterna upplever generellt sett att de har goda förutsättningar att hantera störningar hos den ordinarie personalresursen, i varje fall om störningen inte innebär att hela personalstyrkan blir otillgänglig. Samtidigt går det att konstatera att verksamheterna ofta är beroende av vissa nyckelpersoner, personal med lång erfarenhet och djup kompetens, för att effektivt kunna hantera störningar.

Lokaler

Fungerande och för verksamheten rätt utrustade lokaler är nödvändigt för att verksamheterna ska kunna upprätthålla sina åtaganden. Tillgång till vatten, el och värme är en förutsättning för att exempelvis skolor, barnomsorg och äldreomsorgen ska kunna bedrivas, framför allt vintertid. Skulle lokaler vid en krissituation bli obrukbara går det att genomföra en förflyttning av viss verksamhet.

Internet, IT-system, telefoni och information

Idag är alla kommunens verksamheter mer eller mindre beroende av internet, IT och telefoni för att klara av sina prioriterade åtaganden. Flera verksamheter har identifierat

fungerande internet, IT och telefoni som ett nödvändigt beroende i det dagliga arbetet. De samhällsviktiga verksamheterna i kommunen är beroende av teleoperatörernas verksamhet, leverantörer av hårdvara och mjukvara, att elförsörjning fungerar och IT-samt telefonsupport.

Ytterligare ett åtagande som är beroende av fungerande internet, IT-system, telefoni och radio- och tv-kanaler är kommunikation och information. Detta åtagande behöver fungera på flera nivåer, såväl internt som externt.

Behovet av att få och kunna lämna information internt inom kommunen och externt till allmänheten är stort. Rätt och riktig information är grundläggande för att kunna fatta beslut och hålla en hög förtroendenivå. Det är viktigt att internet, IT-system, dagstidningar och att radio- samt tv-kanaler fungerar för att få och sprida information snabbt.

Kommunalteknisk försörjning

Kommunalteknisk försörjning omfattar el, värme, vatten och avlopp, matförsörjning och underhåll av vägar.

- **Elektricitet** är ett kritiskt beroende som alla verksamheter och hushåll är beroende av för att kunna upprätthålla sina åtaganden. Elavbrott är något som kommer att inträffa då och då. Hur väl verksamheterna kan hantera ett elavbrott beror främst på två faktorer: hur lång avbrottstiden blir och tillgång till reservkraft.
- **Värme** är ett kritiskt beroende som är viktigt för samtliga verksamheter och hushåll, extra viktigt blir det vintertid. Kommunen står i beroende av elnätsägarnas verksamhet i form av produktion och distribution av el och fjärrvärme. Vid ett elavbrott klarar fastigheterna att hålla värmen cirka ett dygn. Grästorps Energi är störst nätägare inom Grästorps kommun och är en mycket viktig resurs. Kommunen har ett stort beroendeförhållande till Grästorps Energi.
- Tillgång till **vatten och fungerande avlopp** är kritiska beroenden som kommunen och samhället har. Vatten och avloppsenhetens verksamheter omfattar produktion och distribution av dricksvatten, spill- och dagvattenledningar samt spillvattenrening.
- Kommunen är i stort beroende av att **avfallshanteringen** fungerar, speciellt för samhällsviktig verksamhet. Att stopp i avlopp åtgärdas, och att slam och hushållsavfall hämtas.
- **Matförsörjning** till kommunala verksamheter är ett viktigt åtagande och innebär att distribuenternas råvaror levereras med transport från externa aktörer samt distribueras inom kommunen. Att säkerställa flödet av livsmedelsförsörjning är viktigt.
- Att säkerställa **farbara vägar** inom kommunen för kommunal service är det främsta beroendet gällande underhåll av vägar, speciellt då det kommer till snöröjning och halkbekämpning. Inom tätorterna i Grästorps kommun sköts gatu- och vägunderhåll av kommun och statliga vägar sköts av Trafikverket med

underleverantörer. Ute på landsbygden är det till stor del privata aktörer som har ansvaret.

Fordon och drivmedel

Det är framförallt hemtjänst, boendestöd, personlig assistans, kommunal hälso- och sjukvård, räddningstjänst och teknisk förvaltning som är beroende av fordon i sin fortlöpande verksamhet. Kommunens samhällsviktiga verksamheter är beroende av drivmedelproducenternas verksamhet, transporter av drivmedel och att elförsörjningen fungerar för att få tillgång till drivmedel.

Läkemedel, hjälpmedel och sjukvårdsmaterial

Kommunens samhällsviktiga verksamheter inom hälso- och sjukvård är beroende av tillgången på läkemedel för brukare som är sjuka. Detta är något som samhället i stort är beroende av om det skulle uppstå akut sjukdom eller för sjuka som är beroende av medicinering, tillfällig eller regelbunden.

Inom exempelvis social verksamhet finns det även beroende av olika former av hjälpmedel för funktionshindrade. Detta för att kunna sköta basala behov och för att kunna fungera i vardagen.

Hälso- och sjukvården är beroende av sjukvårdsmaterial för att exempelvis sköta om såromläggning.

Transport, leveranser och allmänna kommunikationer

All samhällsviktig verksamhet står i beroende till att olika leveranser via transport fungerar, ofta dagligen. Exempelvis transport av livsmedel, läkemedel, drivmedel och reservdelar eller material för att kunna bibehålla funktionen för den samhällsviktiga verksamheten.

Näringslivet är beroende av in- och utleveranser för samhällets funktionalitet. Samhällsviktig verksamhet är beroende av näringslivets leveranser. De har ett gemensamt beroende av varandra.

Personal som arbetar i samhällsviktiga verksamheter och pendlar via allmänna kommunikationer samt skolbarn som åker skolskjuts riskerar att inte kunna ta sig till arbetet/skolan om det inte finns drivmedel. Dessutom fraktas det en hel del varor via allmänna kommunikationer.

Finansiella tjänster

Kommunen och samhället är beroende av leverantörer av finansiella tjänster, leverantörer av kontanter, transport av kontanter och att betalsystemet i samhället fungerar. Utan kontanter eller möjlighet att handla avstannar samhället. Om systemet inte fungerar så påverkar detta exempelvis utbetalningar av socialförsäkringar och löner till personal, det går inte att handla varor och det går inte att tanka drivmedel. Det påverkar all fakturahantering för kommunala kostnader.

Blåljusorganisationer, sjukvård och omhändertagna avlidna

Samhället, samhällsviktiga verksamheter inom kommunen och kommunen i stort är beroende av räddningstjänsten, ambulansen, polisen och sjukvården.

Avlidna människor behöver tas omhand av samhället. De som oftast har denna arbetsuppgift är begravningsbyrån beroende på vad som har hänt och hur dödsfallet skett.

Identifierade och analyserade risker för kommunen och dess geografiska område

Alla genomförda workshoptillfällen har innehållit en diskussion om en riskkartering med identifierade typhändelser som har gått igenom. Därefter har en riskvärdering av respektive typhändelsen gjorts utifrån MSB:s kriterier för påverkan, syftet med detta har varit att skapa en övergripande bild över verksamheternas sårbarhet inför de olika riskerna.

Lista över typhändelser

Naturolyckor och extrema väderhändelser

1. Värmebölja
2. Torka och vattenbrist
3. Storm
4. Snöoväder
5. Översvämning
6. Skyfall
7. Ras och skred
8. Skogsbrand
9. Åska

Andra olyckor

10. Anläggningar med hantering av farliga ämnen
11. Farligt gods
12. Allvarlig händelse i publikt område
13. Stor trafikolycka (tåg/väg/flyg/båt)
14. Brand i särskilda objekt
15. Händelse på annan plats med stora konsekvenser för kommunen
16. Dammbrott
17. Kärnteknisk olycka

Teknisk infrastruktur och försörjningssystem

18. Störningar i dricksvattenförsörjningen och avloppssystem
19. Störningar i livsmedelsförsörjningen
20. Störningar i finansiella system
21. Störningar i elförsörjningen
22. Störningar i elektroniska kommunikationer

23. Störningar i värmeförsörjningen
24. Störningar i drivmedelsförsörjningen
25. Störningar i transporter

Antagonistiska hot och social oro

26. Hot och pågående dödligt våld
27. Terrorism/våldsbejakande extremism
28. Social oro
29. Subversiv verksamhet
30. IT-attacker

Sjukdomar

31. Epidemi/pandemi
32. Epizooti och zoonos

MSB:s kriterier för påverkan

Kritisk påverkan: Följande tre kriterier är uppfyllda;

- Verksamheten kan ej genomföras enligt plan, lagstadgade och andra krav uppfylls ej.
- Tillgängliga resurser är uttömda och nya kan ej tillföras eller omfördelas.
- Belastningen på personal eller funktioner/verksamheter är övermäktig.

Allvarlig påverkan: En eller två av kriterierna för kritisk påverkan är uppfyllda.

Betydande påverkan: Följande tre kriterier är uppfyllda;

- Verksamheten genomförs delvis enligt plan, lagstadgade och andra krav uppfylls endast till del.
- Tillgängliga resurser är ansträngda.
- Belastningen på personal eller funktioner/verksamheter börjar bli övermäktig.

Måttlig påverkan: En eller två av kriterierna för betydande påverkan är uppfyllda.

Ingen påverkan: Följande tre kriterier är uppfyllda;

- Verksamheten genomförs enligt plan, lagstadgade och andra krav uppfylls.
- Tillgängliga resurser är tillfyllest.
- Belastningen på personal eller funktioner/verksamheter är ej övermäktig.

Exempel på riskkartering

Naturolyckor och extrema väderhändelser	Andra olyckor	Teknisk infrastruktur och försörjnings-system	Antagonistiska hot och social oro	Sjukdomar
1. Värmebölja	10. Anläggningar med hantering av farliga ämnen	18. Störningar i dricksvatten-försörjningen och avloppssystem	26. Hot och pågående dödligt våld	31. Epidemi/pandemi
2. Torka och vattenbrist	11. Farligt gods	19. Störningar i livsmedels-försörjningen	27. Terrorism/våldsbejakande extremism	32. Epizooti och zoonos
3. Storm	12. Allvarlig händelse i publikt område	20. Störningar i finansiella system	28. Social oro	
4. Snöoväder	13. Stor trafikolycka (tåg/väg/flyg/ båt)	21. Störningar i elförsörjningen	29. Subversiv verksamhet	
5. Översvämning	14. Brand i särskilda objekt	22. Störningar i elektroniska kommunikationer	30. IT-attacker*	
6. Skyfall	15. Händelse på annan plats med stora konsekvenser för kommunen	23. Störningar i värmeförsörjningen		
7. Ras och skred	16. Dammbrott	24. Störningar i drivmedels-försörjningen		
8. Skogsbrand	17. Kärnteknisk olycka	25. Störningar i transporter		
9. Åska				

Sammanställning riskkartering

Inom kommunen finns det verksamheter som bedömer sig få allvarlig påverkan inom alla områden av identifierade typhändelser. Varje verksamhets specifika påverkan av en händelse finns dokumenterat i deras egen risk- och sårbarhetsanalys. De typhändelser som påverkar flest verksamheter kommunövergripande är dessa:

IT-attacker

Som en följd av den pågående digitaliseringen har en stor del av det material som tidigare funnits fysiskt omvandlats och blivit digitalt. Det innebär nya sårbarheter och förändrade rutiner. Detta digitala material kan på ett annat sätt otillgängliggöras, raderas eller felaktigt nås av utomstående. Hanteringen av IT-system och information är en viktig fråga för kommunen och inrymmer både stora värden i dess innehåll samt förtroendemässigt, som skulle kunna påverkas vid en sådan händelse. En del av kommunens verksamheter hanterar ytterst kritisk information och en IT-attack skulle kunna orsaka stor skada.

Samtidigt behöver många kommunala verksamheter, och även medborgarna, tillgång till material som finns digitalt. Det ställer stora krav på en bra balans och väl utbyggda rutiner för hur system och information hanteras. Det är viktigt att denna fråga prioriteras och fortsätter utvecklas.

Störningar i elförsörjningen

Kommunen är liksom samhället i stort ytterst elberoende. De kommunala verksamheterna har olika stor beredskap för att hantera ett eventuellt elavbrott. Åtgärder som reservkraft finns i viss utsträckning, men behovet är större än tillgången vid ett elavbrott. Det finns behov av att kommunen ser över möjligheten att ha reservkraft på fler platser.

Det finns ett mycket tydligt samband mellan digitaliseringen och ett ökat elberoende. Därför är det viktigt att löpande inventera behovet av reservkraft.

För samhället i stort är trenden med att bygga in småskalig lokal elproduktion, som till exempel solpaneler, i nybyggnationer mycket positiv. Det behövs också fortsatta satsningar på hemberedskap för att öka medborgarnas förmåga klara sig en tid vid störningar i elförsörjningen.

Störningar i dricksvattenförsörjningen och avloppssystem

Hela samhället har ett starkt behov av tillgång på vatten och rent dricksvatten. Inom kommunen skulle en störning i dricksvattentillgången påverka driftnivån hos många verksamheter. Arbetet pågår med att utveckla vattenproduktionens krisrutiner. Det pågår ett ständigt arbete med att öka motståndskraften för störningar hos dricksvattenproduktionen.

Störningar i värmeförsörjningen

Stora delar av kommunens värmeförsörjning i Grästorp består av fjärrvärme och det är ett beroende som är extra viktigt vintertid. Detta är extra sårbart i verksamheter inom socialförvaltningen och bildningsförvaltningen. De fastigheter som värms upp av fjärrvärme kan skadas vid långvarigt värmebortfall. Vid ett elavbrott klarar fastigheterna att hålla värmen ca ett dygn.

Behov av utbildning och övning

Behov av utbildning och övning finns inom alla kommunens områden. En utbildnings- och övningsplan kommer tas fram baserat på identifierade risker i analysen samt kopplat till krisledningsplanen som är under revidering.

Åtgärder

Baserat på Identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område kommer kommunen ta fram händelsekort för respektive risk med scenario och checklista för hantering av händelsen. Målet är att ta fram dessa händelsekort för alla identifierade risker där de med högst identifierad påverkan kommer prioriteras. Dessa kommer att behöva göras verksamhetsspecifikt.

I de fall där man sett att många av kommunens verksamheter är beroende av och påverkas av ett bortfall av ett beroende eller funktion kommer kommunövergripande kontinuitetsplaner tas fram för det specifika beroendet eller revideras i de fall de redan finns. Exempelvis nödvattenplan, drivmedelsförsörjningsplan och lokalförsörjningsplan.

Verksamhetsspecifika åtgärder specificeras i deras egen risk- och sårbarhetsanalys med kontinuitetsplanering. Detta arbete kommer fortgå under hela mandatperioden.

Bilagor

- Mall för riskbedömning och kontinuitetshantering.